

Kelan pitää antaa järjestää ja myöntää psykoterapiaa myös jatkossa

Soten monikanavarahoituksen purkamista selvittänyt raportti on käynyt lausuntokierroksella. Seuraavaksi parlamentaarinen työryhmä arvioi asiaa. Sote-uudistus asettaa painetta purkaa nykyisen soten eri kanavista tulevaa rahoitusta. Tästä syystä on ajankohtaista puolustaa psykoterapian järjestämisen ja korvaamisen säilyttämistä Kelan tehtävänä samassa laajuudessa, kun nyt jo on.

Neljän valmistelujaoston työn tulokset olivat lausuttavana 31.8. asti. Jaostot selvittivät:

1. Yksityisen hoidon ja tutkimuksen sairausvakuutuskorvauksia,
2. Matkakustannukset korvaamista,
3. Kelan kuntoutusta, ja
4. Lääkekorvauksia

Suomen Kuntoutusyrittäjät keskittyy kohtaan 3. Kelan kuntoutus:

Esitämme, että psykoterapia pysyy Kelan järjestettävänä ja korvattavana, eikä sitä siirretä hyvinvointialueen järjestämis- tai rahoitusvastuulle.

Puollamme vaihtoehtoa nro 1. raportissa selvitetyistä kolmesta eri vaihtoehdosta, eli nykytila, jossa Kela järjestää vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen ja korvaa kuntoutuspsykoterapian, säilyy ennallaan.

NYKYTILA:

Kelan kautta psykoterapiaa voi nykyisin saada:

1. Kuntoutuspsykoterapiana, johon Kela myöntää etuuden ([Kelan kuntoutuslaki 11a ja 11b §](#))
2. Vaativana lääkinnällisenä kuntoutuksena, jonka Kela järjestää

Kuntoutuspsykoterapian tavoitteena on nimensä mukaisesti *kuntouttaa* siten, että henkilö palautuu työkykyiseksi. Kelan kuntoutuslain 9 §:n sanamuoto toteaa, että Kela ei järjestä vaativana lääkinnällisenä kuntoutuksena toimintaa, jonka tavoitteet ovat ainoastaan hoidollisia. Lakimuutos tuli voimaan 2016.

Kuntoutuspsykoterapia on vuonna 2010 **nimenomaisesti haluttu turvata säädösmuutoksella kansalaisten subjektiiviseksi oikeudeksi**. Muutos toteutettiin muuttamalla silloinen Kelan *harkinnanvarainen* kuntoutuspsykoterapian myöntämismahdollisuus lakisääteiseksi velvoitteeksi Kelalle. Muutoksen perusteluissa nähtiin, että kansalaisten oikeus kuntouttavaan psykoterapiaan turvataan parhaiten antamalla tehtävä valtakunnalliselle toimijalle Kelalle ([HE 68/2010](#)).

Vuoden 2010 lakimuutoksen perustelut ovat yhä pätevät: ”*Julkisen terveydenhuollon pääasiallisesta järjestämismahdosta huolimatta Kansaneläkelaitoksen harkinnanvaraisena kuntoutuksena korvaamasta kuntoutuspsykoterapiasta on tosiasiallisesti muodostunut yksi merkittävin mielenterveyskuntoutujien kuntoutusmuoto.*” Oikeus Kelan kuntoutuspsykoterapiaan syntyy vasta, kun kuntoutettava on ollut mielenterveyden häiriön toteamisen jälkeen kotipaikkakuntansa järjestämässä asianmukaisessa hoidossa ensin vähintään kolme kuukautta. Perusterveydenhuolto ei ole kuitenkaan suoriutunut mielenterveystehtävästään. Ei ole näköpiirissä, että hyvinvointialueet olisivat aivan lähiaikoina valmiita nykytilaa, saati Kela parempaan mielenterveyspulmien hoitamiseen perustasolla.

UHKANA SUBJEKTIIVISEN KUNTOUTUSPSYKOTERAPIAOIKEUDEN ROMUTTUMINEN

Nykytilan säilyttäminen on paras ratkaisu, sillä tehtävän siirto hyvinvointialueille romuttaisi psykoterapian yhdenvertaisen saatavuuden. Noin kävisi, sillä

1. Nykyisin korvamerkityn rahoituksen siirto yleiskatteelliseksi johtaisi siihen, että varat käytettäisiin muuhun.
2. Alueellinen eriarvoisuus psykoterapian saatavuudessa lisääntyisi.
3. Menetetäisiin se tutkimus, tieto ja kehitystyö, jota Kela on tehnyt.
4. Nyt Kela vain järjestää tai myöntää psykoterapiaa, se ei tuota terapiaa itse. Tehtävän siirto hyvinvointialueille voisi tehdä alueesta sekä järjestäjän että tuottajan. Tällöin menetetään valvonnan objektiivisuutta.
5. Kuntoutuspsykoterapia on nimenomaisesti haluttu eriyttää Kelaan muusta psykoterapiasta.

PERUSTELUT NYKYTILAN SÄILYTTÄMISELLE

Kelan kuntoutuksen lakkauttaminen tai siirto lopettaisi kansalaisten subjektiivisen oikeuden psykoterapiaan. Tulevia hyvinvointialueita koskeva terveydenhuoltolaki ei takaa subjektiivista oikeutta psykoterapiakuntoutukseen – sen nojalla järjestettävä hoito ja kuntoutus riippuvat paikallisista erillispäätöksistä, resursseista ja priorisoinneista. Kelan kuntoutuspsykoterapian lakkauttaminen vaarantaisi psykoterapiapalvelujen saatavuuden ja yhdenvertaisuuden psykoterapiakuntoutuksen tarvitsijoiden keskuudessa.

Lausunnolla käyneessä raportissa mainittiin kysely hyvinvointialueille 2021. Tuloksissa nousi esiin Kelan kuntoutuspsykoterapian säilyttämisen puolesta puhuvana seikkana Kelan merkittävä tutkimustoiminta ja hyvät laadun varmistamisen menetelmät sekä Kelan merkittävä kansallinen koordinaatiotehtävä.

Monikanavarahoitusta ei tule kiireellä purkaa. Hyvinvointialueiden pitää saada aloittaa toimintansa rauhassa, keskittyen kuntien ja sairaanhoitopiirien nykyisiin tehtäviin. Kuntoutuspsykoterapian tulevaisuutta arvioitaessa tulisi huomioida kuntoutuksen avulla yhteiskunnalle tulevat kokonaissäästöt sekä kuntoutusta lopettamalla tai alentamalla aiheutetut kululisäykset ja erityisesti kuntoutettaville aiheutuva inhimillinen kärsimys. Subjektiiivisia oikeuksia kuntoutukseen pääsemiseksi tulisi pikemminkin tehostaa, kuin heikentää. Toimivia toimintamalleja ei tule romuttaa, vaan niitä tulee enemmän kehittää.

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry:n puolesta 13.9.2021

Satu Grekin
toiminnanjohtaja
satu.grekin@kuntoutusyrittajat.fi
p. 050 550 3488

Juhani Saarinen
lakimies, varatoiminnanjohtaja
juhani.saarinen@kuntoutusyrittajat.fi
p. 040 723 8928